

Vaszary János (1867-1939)

Tavaszi (Rokokó), 1904.

Olaj, vászon, 59,5x74 cm

Jelezve jobbra lent: Vaszary J. 1904

VÉDETT

Kiállítva:

- Jánoshalmi Nemes Marcell magyar képgyűjteménye, II. rész, Budapest, Ernst Múzeum, 1934. Katalógus: 138. *Tavaszi (Rokokó)*.
- Vaszary János emlékkiállítás, Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 1961. Katalógus: 38. *Rococo*.

Feltehetően kiállítva:

- Vaszary János gyűjteményes kiállítása, Budapest, Művészház, 1912. március – április, katalógus: 122. *Séta a domboldalon*. (Jánoshalmi Nemes Marcell úr kollekcója).

Reprodukálva:

- Király Erzsébet: „Gáláns ünnepség” Rokokó reminiscenciák a magyar festészetben 1870 és 1920 között, Művészettörténeti Értesítő, 1991/3-4, 135-155, [145].

Proveniencia:

- Egykor Jánoshalmi Nemes Marcell gyűjteményében.

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft

Vaszary János: Zápor, olaj, vászon, 85x71 cm, jelezve balra lent: Vaszary János, MNG letét.

Vaszary János művészete 1903 és 1905 között

„Fris levegőre lett szükség,” – e szavakkal fejezi be Vaszary János 1903-as *Szinek, vonalak élete* című írását, melyben hadvezéri elhivatottsággal áll minden újító kezdeményezés mellé, egy sajátosan magyar képzőművészet megteremtésének igényével. Vaszary legfőbb művészi problémája ebben az időszakban a természetből kiinduló eszményi keresése, mely szorosan kapcsolódik az egyéni kézjegystílus kidolgozására tett erőfeszítéseivel. Festészetében a választott témáktól függően alkalmazza a plein-air naturalizmus, az impresszionizmus és a szecesszió formajegyeit. Paraszti tárgyú műveit erőteljes realizmussal jeleníti meg, ugyanakkor polgári témájú képeit impresszionista módon alakítja, plakátjait és szőnyegterveit szecessziós vonalkultúrával és szimbolikus tartalmakkal gazdagítja.

Az Árkádia-téma jelenléte Vaszary művészetében

Antoine Watteau (1684-1721) a „gáláns ünnepségek” képtípusának megteremtőjeként vált a francia rokoko művészet egyik kulcsfigurájává.

A hellenizmus pásztoköltészetéből eredő vándormotívumként Árkádia, mint „az idealizált vidék városból megálmódott ellenbirodalma” jelenik meg festményein. A 19. századi újrakokó irodalom képzőművészeti párhuzamaként és Vaszary ilyen témájú műveinek előképeként említhető Szinyei Merse Pál *Rococo* című festménye (1882-1894, Magántulajdon) és ennek tíz évvel korábbi vázlatja (1872, MNG). Vaszarynál az 1890-es évek közepétől jelennek meg a mitológiai és biblikus témák, kapcsolódva az elvesztett aranykor és paradicsom utáni nosztalgiával. Ezek közül leghíresebb a századvég magyarországi festészetének egyik főműveként számon tartott *Aranykor* (1898., Magyar Nemzeti Galéria).

Vaszary 1904-ben festi az itt bemutatott *Tavaszi (Rokokó)* és *Zápor* (Magántulajdon) címen ismert műveit. A watteau-i eszmekörbe vonható *Tavaszi*-án újrakokó viseletben divatozó hölgyek gyönyörködnek a tavaszi virágpompában tündöklő természetben. A *Zápor*-on parasztasszonyok végzik munkájukat az időjárás viszontagságaitól függetlenül. A két festmény önmagában szemlélve impresszionista felfogású, a szeszélyes természetet staffázsalakkokkal benépesítő „capriccio”. Együttes vizsgálatuk viszont Vaszary ekkori világképébe enged betekintést. A különböző életmódokat bemutató témák alkalmat szolgáltattak számára a nagyvárosi élet nyüzsgő, ideges világából való nosztalgikus elvágyódás és a természettel összhangban élő – Vaszary által bizonyos mértékig eszményített – paraszti létforma párhuzamba és ellentétbe állítására. Festményei életképek, de nem az élet bizonyos pillanatának realista megfogalmazásai, hanem szimbolikus értelmű „életképek”, az általános emberi sors titkait fürkésző, a létezés értelmét kereső időtlen ábrázolások.

Nemes Marcell Vaszary-képei

A kereskedőként induló Jánoshalmi Nemes Marcell az 1900-as évek elején vált nagyvonalú műpártoló-mecénássá, majd később amatőr festővé. Gyűjteményében megtalálhatóak voltak a francia impresszionisták remekművei mellett El Greco festményei is. A magyarországi művészek közül először Rippl-Rónai József alkotásait kezdte gyűjteni, majd a modern festészettel való intenzív foglalkozás elvezette más magyar mesterek műtermeibe is. Hagyatéka két részletben az Ernst Múzeumban került árverésre 1933-1934-ben. Az aukciókon Vaszary János 12 festménye került eladásra. Közöttük az itt bemutatott *Tavaszi (Rokokó)* alcímmel ellátott mű is, melyet Nemes valószínűleg a festő műtermében vásárolt 1905-1906 körül. Ugyanakkor bukkant fel a valószínűleg Nemes Marcell megrendelésére készült *Rokokó kép* (1905, magántulajdon) is, amely a watteau-i „gáláns ünnepség” képtípus El Greco művészetén átszűr, tragikus felhangokkal telített groteszk-játékos parafrázisa.

